

Capitulum .iiij. p̄cepti .iiij.
Qontra hoc p̄ceptum fatiunt secūdo incaute iurātes. **U**bi videntur dū erit. ana qñ a qñtum i cautum iuramētum liget. **F**it autē incautum iuramētum qñtuplīciter. **P**rimo qñ irreuerēter fit iuramentum vel leuiter vel sine cā racōnabili. qz tūc comes iudicij seu discreōis offenditur etiam si verū sit a licitū p quo iuratur. **S**ecūdo fit incautum iuramētum qñ q̄s in delibrate iuat ex ixtu sic qz si plene deliberrā illud non iurāz. **E**t tūc scdm wilh. quis seruare tene tur si licitum est quod iurauit. **S**ufficit enī ad hoc qz sit obligatus qz intēdit deū inducere testem illi rei quā dixit. **I**tē si hō ppter obmissionē delibraciōis sufficiētis. aut vñcum qz iurat pmissioie aliq̄d sibi ipossibile tunc d̄est iudiciū a est illicitum a sic iurās p̄ccat. ymo si illud qd iurat credit sibi possibile fore. cū tñ sibi sit ipossibile: nō excusatur a p̄ccō totalit̄ qz ppter reuerētiam diuini testimonij nō d̄bet; iuramētum adhiberi nisi i re in qua firmēt certus est; vñ ibi d̄ficiat iudiciū discreōis. nisi forte quod eāt ei possibile quādo iurauit. rō datur ei postea impossibile. puta si q̄s iuat pecuniā se solu

tur q̄ postea ei vi vel furto subtrahitur. **T**ūc videtur excusari a fatiēdo qd iurauit lic; teneatur facere q̄tum in se est ut soluat a impleat qd promisit. **S**epissime incaute oītra p̄ceptū secūdum fatiunt hñ qui causa lucri de facili iurāt. ut oēs vendētes a emētes tales sepissime falsū iurāt. a sic periuriū incurrūt a mōzle p̄ccm. **Q**uod maius est si in damnū p̄ximi sic iurant. a quādoqz p pua re se nō remissi? dare iurāt. **I**tem sepissime cōñ hoc secūdum p̄ceptū incaute iurāt a p̄ccāt q̄ absorpti passione ire a ex ebrietate. aut in ludis etiā prohibitis ut taxilloz enozimter. aliquādo falsa. aliquādo ihonestavī etiā iniusta a de se p̄ccā i tali dispo sicōne iurant. qz volūtas tunc vlxmēs ē ad wille iurare a passio racōnē absorbz ut nō possit p̄tūc delibare de hijs q̄ iurantur. **I**deo oītra hoc p̄ceptum sepissime p̄ccant ex puerſa consuetudine a falsum iurāt a p̄ziurāt etiam ex lubrico lingue a si aliquādo nō p̄ierāt id est false iurāt tamē sp p̄ccāt. qz leuit sine cā a irreuerēter iurat. **T**ertio incautum iuramētum fit rōne eius qd iuratur. **N**am scdm thō. Rich. a cōmunit̄ omnes theologos a iuristas. **S**ic b incaute iurat q̄s quādo cum qz

Secūdūm **Preceptū**

iurat aliqd quos derogat caritatis actui Et pot fieri in quibz casibz. Primo cu qs iurat facere vel obmittere qd alias esset morle peccat qd aliquē ppa auctoritate grauter velit ledere vs inimicitia ad eū gerere cura core. in quo casu peccat periu rādo. et peccat iuramētū implē do sicut et i secūdo casu qui seq tur. Exēplum de dauid qui iurauit temerarie uile nabal occidere h retractauit bn ut dicit ambro. li. de offic. Secūdo qn qs iurat aliquid facere vel obmittere qd alias esset uiale solū ut qd velit mēti officio se iocose vel simile Tercō cu iuratur aliqd idifferēs qd ex circūstātia effici possit uiale vel morle ut cu iuratur aliqd qd uergit in deterriorē exitū ppt aliqd quod de nouo emergit qd fuit impmeditatu. Sicut ptz in iuramēto herodis qui iurauit puella saltati se daturū qd petisset. hoc ei iuramētum potest a principio esse licitū intellecta debita odi cōe scz si peteret qd daē liceret a deceret. S; impletio iuramēti fuit illicita ut dicit btus am bro. li. i. de offic. Quarto cu iurat aliquid qd est ostra o silū euāgelicū vel nobilis boni impeditiuū Sic cu aliquis iurat se nō intraturū religionē. vel qd nō fiat clericus. aut qd nō accipiet

Capitulū **Tertium**

pla cōe; in casu quo expedit eū accipere et i hoc casu peccat qui de iurādo dicit. tho. qz peccat a e gūe peccm q nō tenetur seruaē iuramētū. pōit enī obicē spūi scō. h multo meli⁹ facit non implēdo huiusmodi iuramentum Similit q iurat se nō omittere p māsuz cū extra mīmōniū est h vñ pe. de pal. sup. iii. di. xxxi. dicit qn aliqs pmitit nō morle nec uiale nec aliqd bonū sed purā puacōem melioris boni ut si aliquis iurat se nō intraturū religionem. aut non seruaturū uirginitatē. vel non facturū bonū alicui nō inqtū caritas vel pceptum coget talis peccat. iuramētū enī debet cadere sup materiā debitā et sup bonū ex se et forlitter. q tūc licz puet mai⁹ bonum. ualeat tñ ut iurate aliquo se uelle cōtrahere cū aliqua mīmōniū. qn aut nullū bonū iurat h solū malū cuiusmodi ē pura puacō melioris boni nō ualz. h peccat qs in iurādo a obligat ad culpā Quinto qn qs iurat qd est maioris boni impeditiuū vel cū iurat id facere qd meli⁹ esset nō facere qd facere. vel iurat nō facere id qd meli⁹ esset facere qd nō facere Exēplū qn iurat qs se nō ieiunaturū. vel nō uelle iustū in iudicō. vel nō accomodare pecuniam. vel non intrare domū sortis. vel non uendere rem suā

Secūdum **Preceptum**

p̄ minoꝝ p̄cō. vel nō omede
re secū vel nolle retinere famu
lū quē melius est retinere. vel
non loqui proximo. vel nō fa
cere ei solacōnem que omnia
melius est facere q̄ omittēre
a sic de similibus. **Talis nō ē**
obligatus ad seruādū qd̄ iu
rauit. Et pbantur oīa q̄nq; p
p̄s̄. in synoim̄is li. ij. dicentē
Et allegat mgr̄. di. xxxvij. ter
cij di. In malis promissis res̄
de fidem. in turpi voto muta de
cretū. Et thō. assignat racōem
Quia p̄ se mala a maioris tui
impeditia sub iuramēto cadere
nō p̄nt. Et scōm **Bern̄.** Qd̄ p
caritate institutū est oīa cari
tatem militare nō d̄. Et tñ sic
rich. dic. a willh. p̄pter reuerē
tiā sacramēti diuini nois inuo
cati a ad puniōem temēitatis
sic iuratum a p̄pter reuerentiā
eorū qui p̄sūt a ad tute ambu
lādum non deb; quis auctori
tate p̄pria v̄mire cōn qd̄lib; iu
ramētum incautum. sed p̄ aliq̄
bus debet recurrere ad aliquē
superiōrē suū qui a tali iuramen
to debet ab soluere ip̄m vel de
clarare eū non fore obligatū
maxie q̄n p̄t̄ cōiri dubiū. vtz
obseruacō v̄rgat in p̄iōrē exi
tum q̄ nō obseruacō. Tñ cōn
tria prima q̄n manifesta sunt
p̄ propria auctoitate oīa trauiē
p̄t. **Contra qd̄libet v̄ro iura**

Capitulum **Tercium**

mētum qd̄ respicit rei veritate
a derogat caritati vel eius per
fectiōni vel disponētib; ad eā
p̄t hō v̄mire p̄pria auctoitate
in casu necitatis. h̄c sentētiali
ter. **Rich. durād; dicit.** Si iu
ramētum est incautum ex eo qd̄
iuras non suffitēter deliberauit
vel illud qd̄ promittebat erat
res indifferens seu parū valēs
vel plus nocens vuenti q̄ ex
pediēs vel sicut possunt alie cir
cūstantie inueniri cū iuramētū
que reddūt ip̄m incautum: nō
est tutū qd̄ tale iuramētū inter
mittatur sine auctoitate supe
riōis potētis in talib; dispensa
re. **Quāto p̄ncipaliter iurā**
mentum incautum fit interdū
a coactis a p̄ metum vbi sunt
plures casus. Pri; qd̄ de eo qd̄
cōpulsus p̄ metū iurauit se ali
qd̄ fecūz vel datur. **Rich. durād;**
di. xxxvij. a xxxix. cū tertium
Juramētum promissoriū a est
coactū p̄metū qui cadit i con
stātem v̄z. a p̄ metum qd̄ non
cadit in ostātem v̄z. si p̄mo
modo sic non est obligatoriu
i foro otentio so. qz cogētū non
cōpetit actio contra coactū ut
obfuet iuramētum. Q̄ntum v̄
ro ad forū consciētie tale iura
mētum ē obligatoriu. si illud
qd̄ promittitur est licitum a si
iuras consensit in p̄missum qd̄
tumcūq; fuit p̄ metum iustū

coactus. unde si q̄s non implet
q̄d coactus iuravit iuramento
pmissorio. peccat et peccat mor-
tally nisi talis sit coactus p me-
tū cadentem in cōstantem viz
fuerit p habentem potestatem ab
obligacōe absolut⁹ qz p nul-
lo temporalī debet hō facere ali-
quā irreuerentiā dei vel dō sed
hoc fieri nisi impleretur pmissum
nihilomin⁹ talis habet re-
mediū et potest repetere i iudi-
cō quod coactus iuravit et sol-
uit. potest etiam petere ab ep̄o
ut cogat illū absoluerē ipsum
a iuramento. **S**i non potest ad
hoc induci soluat et repetat. qz
licet iuraverit soluerē nō tñ iura-
uit non repetere. **Q**uod si iuravit
etiā nō repetere tunc denūtiat
ecclesie scdm formā euangeli-
cam. **S**i peccauerit in te frater
tuus ut ecclia illū opellat ad pe-
nitentiā in q̄ vult absolucō iura-
menti vel restituō male acq̄siti
vel accepti. **I**te pōt iudici denū-
tiare et ille ex officio tenetur aliū
opellē ad restituēdū. **S**i vero
iuravit nō denunciaē iudici ta-
le iuramentū ē illicitum nec obli-
gat. et idē nō obviādū cū ver-
gat in detriore exitū utpote ex-
istēs contra iusticiā et contra utilita-
tē publicā. **E**t p̄sertim hoc pōt de-
nunciaē dūmō hoc faciat p̄nci-
paliter intencōne salutis etne
Si vero iuramentū pmissoriū

fit coactū p metū q̄ nō cadit in
cōstantem virū tūc iuramentū ē
obligatoriū in foro cōscie for-
tiori racōe q̄ fit iuramentū coa-
ctū p metū cadētē in cōstantem
viz a iterū i foro cōscio. qz
fm iura talis metus nō iudica-
tur sufficiens ad aliquid cū iura-
mento pmittēdū. **E**t sic appar-
et qd sit dō de coactōe ad pmiss-
oriū iuramentū. **A**ug⁹. in h̄mōe
de p̄uio sic dic. **S**i q̄s coact⁹
p vita redimēda. vel q̄libet cā
vel necessitate p̄iurat. qz plus cor-
pus q̄ aīa; dilexit. tres q̄dige
finas peccat ali⁹ iudicat tres
ānos vñū in pane et aq̄. **E**x q̄ se-
q̄tur qz ille q̄ nō intēderet solue-
re qd coact⁹ pmitteret cū sciē-
ter falsū iuraret teneretur ad pe-
nitentiā illam de rigore. **S**i de as-
sertorio seu p̄batio iuramen-
to ē secūdus casus. vbi dicēdū
qz quicūqz faceret iuramentū as-
sertoriū iurando falsū vel incau-
te sic peccaret iurando et periu-
riū incureret et ad hoc fatēdū
nullus cogi pōt. si tñ q̄s oppo-
sitū faceret ex metu tūc coactō
excusaēt a tāto s; nō a toto qz
ad peccādū nulla coactio fieri
potest sufficiens libero arbitrio
nam omne malū pene sustinē-
dū foret a quolibet ante q̄ mi-
nimo peccō peccare deberet. **E**st
ei minimū peccm mai⁹ oī malo
pene p̄scise. vñ qñ seruus iurat

Secundum Preceptum

aliquis falsum vel illicitum domino cogente. ambo sunt periuri. nolite ait christus timere illos qui occidunt corpus. **¶** Utz vero iste peccet qui inducit hominem ad iurandum que probabiliter credit periuraturum que est tertius casus vel sic recipit ab eo iuramentum. **¶** scdm thomam bonauenturam et richardum. Inducens alium ad iurandum. a hoc facit sic persona publica et scdm ordinem iuris. a hoc facit non tanquam persona publica. sed priuata. **¶** Primo modo si quis inducit alium etiam precipiendo ad iurandum quod iuris credat eum iuraturum falsum non peccat quia facit illud quod ex officio tenetur facere. unde non tantum dicitur illum ad iurandum compellere quod pars aduersa que hoc petit a iudice. si autem iste qui inducit ad iurandum sit priuata persona a publica non tam hoc facies ut persona publica. puta contra ordinem iuris peccat mortaliter. quia talis est scienter proximo suo contra peccatum mortalis et sic spiritualiter homicida propria anima et alterius necesse cui gladium perieradi tradit. **¶** Exemplum refert augustinus in sermone quodam. **¶** Quis quidam fidelis innocens rem accomodauit cuidam quam ille reddere negauit. **¶** Compulsus ergo per accomodantem iurare peierauit et alter rem perdidit. **¶** Cui rapto in nocte ipsa iudex

Capitulum Tertium

ait. Cur prouocasti hominem iurare que sciebas falsum iurare. Ille respondit. quia rem meam negauit. et iudex. **¶** Melius erat ut rem tuam perderes quam ut animam eius perurio perimeres. prostritus igitur tam grauius cecidit ut in dolo uigilantis plagarum uestigia apparent. sed indultum est ei postquam emendatus est. **¶** Ideo idem augustinus in sermone de decollatione iohannis baptiste. **¶** Ille qui hominem prouocet ad iuramentum et scit eum falsum iuraturum vincit homicidam quia homicida corpus occisurus est ille animam. primo duas animas. **¶** Italis qui alium perierare percurat debet penitere. xl. dies in pane et aqua et. vii. annos sequentes et nunquam debet esse sine penitencia. **¶** xxii. q. v. **¶** Si quis se. **¶** Quomodo principaliter iuramentum iacutum fit a dolosis de quo dicit thomas in summa sic ar. vii. **¶** Et in scripto quod iurans simpliciter sine dolo in foro conscientie non tenetur nisi secundum suam intentionem. **¶** In foro autem otentioso obligatur secundum quod uerba omniter solent accipi. **¶** Si autem dolose iuratur seruari debet secundum sanum intellectum illius cui iuratur. **¶** Et licet ratione iuramenti non obligetur nisi secundum suam intentionem. **¶** Tam tenetur ad hoc ut alius ex tali dolo non ledat. **¶** Et hoc fit quoniam secundum intentionem recipientis

f impletur. **D**ubitatū cū p̄ dicta p̄mo vtrū iuramentū possit dispēdari a p̄ quē. **h. th. 2. 2. q. lxxxix.** In iuramētis promissorijs dispēdari pōt sicut 7 i votis. qz in aliquo casu potest esse illicitū vel nociuū iuramentū. siue id qd iuratur et p̄ oīs nō ē debita materia iuramētū. Et ideo nōndū qz illud qd cadit sub iuramento promissorio aliqn est manifeste r̄pugnās iustitie utputa qz ē peccatū v̄l maioris hōi impeditū ut ne itret religionem 7 tale iuramētū dispensacōe nō indig; . **Q**nqz aut aliquid iuramēto promittitur de quo dubiū est vtrū sit licitū vel illicitū proficiū vel nociuū aut simpliciter. aut i aliquo casu 7 in hoc pōt quilibz ep̄us dispēfare. **Q**nqz v̄ro promittit aliquid sub iuramento quod est manifeste licitū a vtile. Et in tali iuramēto nō videtur habere locum dispensacō v̄l mutacō nisi aliquid meli9 occurrat faciēdum ad cōmunem vtilitatē quod maxime videtur pertinere ad potestatem pape quī habet curā v̄lis ecclesie vel etiā absoluta relaxacō. nam ad v̄num quēqz pertinet irritare iuramentum quod a sibi subditis factū est circa ea que subdūtur eius potestati. Sicut pater potest irritare iuramentum puellę. vel

vir vxoris nūmei. xxx. Durādus dicit ut supra. **D**ubitatū. ij. 8 an iurans possit licite obtinere dilacōnem vel absolucōem ab eo cui iurauit. **R**ñsio scđ; thō. vbi p̄us 7 h̄ap. Si iuramētū factum est i fauorem dei a p̄ illud hōmo intēdebat se obligare deo vel cultui dei vel ad pietatis opus. Tūc nō potest absolui ab hōie nisi p̄ omutacōnem in melius ut dicitur de voto ut qz vlit intrare religiōem cū socio. ire ad s̄ctum Jacobū cū socio. ire contra infideles cū eo. et sic de dicēdo psalterium simul tūc nō potest absolueri alium inq̄tum cōcērit dei fauorē vel pietatis opus. sed bene inq̄tū alium tāgit. vnde quasi duo iuramēta sunt ire ad s̄ctum Jacobum. a hoc alter non potest relaxare. Et cū socio ire qd soti9 pōt relaxare. Si v̄ro sit i fauorem hōis iuramentum alteri si ille sp̄te absolueit. postea nō tenetur. Et idē de dilacōe. a etiā si nō intēdebat se obligare deo s; tm̄ hōi nihilomin9 nō pōt absolui ab hōie qn̄ iuraz; se aliqd facturū in fauorē dei. Sic si iurassem tibi qz dare ticio. x. florenos i fauorē ip̄i9 tici9 non posses mihi remittere huiusmodi iuramentum. Thomas addit p̄ factis. nisi forte sit interposita condicio sc̄licet; si videbitur illi

Secundum Preceptum

cui promittit vel aliquid tale
h Dubitatur. iij. qn̄ ille qui au-
dit aliquē aliū iurare falsum et
ipse scit et tacet. an teneatur hoc
manifestare. **h**xc q̄stio mouet
ideo. qz dicitur leuic. v. Anima
que auduit vocē iurātis falsū
testisqz fuit. qz aut ipse vidit
aut oscius est. nisi indicauerit
prohibet iniquitatē suā. dicit tñ
thō. in summa. **Et rap.** qz ex q̄
moyses in predicta auctorita-
te non exp̄ssit. cui hoc esset indi-
candum. sufficit isti ut se ab hoc
peccā vinculo absoluat si iudicet
talibz qui magis possent p̄des-
se q̄ obesse periuro siue eū cor-
rigendo. siue deū p̄ eo placādo
utputa sacerdotes vel honesti
et discreti p̄res **Et ad hāc** denū-
ciacōnem de talibus personis
satiēdam tenetur quilibz quo-
cūscūqz viderit aliquē vicinū
p̄cipicō id est peccō cōmittēdo.
Hic soluit questionē istā au-
g. li. q̄stio. Sup leuic. xxi. q.
v. hic videtur. Capitu. iij.
Qontra secundum p̄cep-
tum. non assumes ac-
peccāt adhuc tria ge-
nera peccōz. Primi sūt blasphemie.
Secūdi sunt adiurātes illi-
cite. Tercij sunt p̄ creaturas il-
licite iurātes. de quibz est dicē-
a dū p̄ ordinē. **Cir̄ p̄mū notā**
dū scdm̄ thō. 2. 2. q. xiiij. qz blas-
phemare ē lōmitati et excellētie

Capitulum Quartum

precipue diuine derogare seu
cōuertiari **Dicitur** lōmitati qz de-
us omnimode bonus est et excel-
lēs. **Dicitur** p̄cipue diuine qz
blasphemā cōmitti p̄t in scōs
et diuina **Sicut** em̄ deus in s̄c-
tis suis lau datur i q̄tum lau-
dantur opa que deus in s̄ctis
suis efficit **Ita** ex blasphemā q̄
fit in sanctos ex osequēti in deū
redūdat. **Dicitur** deroga-
re. vbi nō nō qz sunt tres quo-
dammodo sp̄s huius peccati blas-
phemie et semp̄ deo derogatur
Vna est cū attribuitur dō qd̄
ei non cōuenit. ut cū aliqui di-
cūt qn̄ ipi puniūtur in se veli-
fuis et alij peccōres nō puniūt
taliter. **Ecce** deus est iniustus.
Similit̄ maledicentes deo ut
lulozes ei imp̄cantes q̄ nō p̄nt
deo inesse. **Sicut** qui vllēt de-
um non eē iustum ut peccā eo-
rū non puniret. sicut etiā isti
in inferno satiūt. **Sic** etiā pec-
cant deo attribuētes mēbra q̄
in q̄tum deus non habet. **Et**
peccō qui deo attribuūt mēbra
que noiri de p̄bo viro essent
verecūda. **Et** pessime qui deo
attribuūt que i eo nō sunt. **Ex-**
emplū primi **Iurātes** p̄ caput
dei et p̄ similia mēbra. **Exemplū**
secūdi ut p̄ dei postiora et p̄
alia verecūda mēbra **Itē** simile
videtur qn̄ quidam a deo pu-
niūtur q̄ dicūt nunq̄d latroes